

Jerzy Okulicz, Eligia Gąssowska

Tarławki, pow. Węgorzewo. Stanowisko 1 "Gajowa Góra"

Informator Archeologiczny : badania 5, 121-123

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

REMBIELIN, pow. Przasnysz
Stanowisko "Izsa Góra" - 2

Katedra Archeologii Pradziejowej
i Wczesnośredniowiecznej Uniwersy-
tetu Warszawskiego

Badania prowadziła mgr Sylwia Wiersbińska-Paw-
łowska oraz dr Luceja Okulicz. Finansował UW
z dotacją Komitetu Nauk Historycznych PAN.
Pierwszy sezon badań systematycznych: Cmenta-
ryskie i osada z wczesnej epoki żelaza.

Stanowisko leży na piaszczystej wyspie wśród łąk nad rzeką
Orsyce, około 2 km na północny-zachód od Chorsel.

Przebadano trzy ary w południowej części wzniesienia. W warst-
wie próchnicy ornaj obok licznych fragmentów ceramiki lepianej ręcz-
nie smaleniore dwie fibule typu duchocowskiego /brązowa i żelazna/,
dwie brązowe bransolety tego samego typu, fragmenty naszyjnika koł-
nierzewatego typu zachodnio-bałtyjskiego, kilka złamków zniszczonych
osób brązowych i żelaznych, paciorek szklany oraz kilka żużli i kil-
kamacie zabytków krzemianych. Poniżej próchnicy ornaj odkryte dolne
partie 45 jam grobowych z fragmentami ceramiki i kamieniami /niektó-
re z nich noszą ślady przepalonia/ oraz dość licznymi węglami drzew-
nymi i sporadycznie - z małymi złamkami kości przepalonych i nieprze-
palonych. W jednej z jam natrafiono na krąg z dużych ciosów kamiennych.

W niezniszczonej orką części stanowiska, na stoku południowo-
wschodnim smaleniore w próchnicy skupienie dużych fragmentów glinia-
nej "prażnicy" i węgle drzewne a wśród nich półkozłek żelazny i sie-
kierka z prostokątną tulejką. Było to zapewne urządzenie do nawęglania
stali z okresu późnolateńskiego.

Ceramika wskazuje na przynależność stanowiska do wczesnożelaz-
nej kultury kurhanów zachodnio-bałtyjskich.

STOENICA-TRZYMORGI, pow. Piotrków patrz epoka brązu
Trybunalski

STREŻEW, pow. Sechaczew

patrz okres wpływów rzymskich

TARLAWKI, pow. Węgorzów
Stanowisko I "Gajowa Góra"

Katedra Archeologii Pradziejowej
i Wczesnośredniowiecznej Uniwersy-
tetu Warszawskiego

Badania prowadził dr Jerzy Okulicz oraz
mgr Eligia Gąssowska. Finansował UW z do-

tacją Komitetu Nauk Historycznych PAN. Pierwszy sezon badań: Osiedle obronne z wczesnej epoki żelaza i podokresu późnelatęńskiego.
Kultura kurhanów mehedniebałtyjskich.

Grodzisko "Gajowa Góra" znajduje się około 1 km na zachód od Tarławek w lesie państwowym /leśnictwo Różanki/. Zakreślone zostało na wydzielonym wzniesieniu wznoszącym się o 10-15 m nad okolicą, otoczonym pierścieniem bagien i dostępne suchą nogą jedynie od południa. Wzniesienie wydłużone jest po linii północ-południe a wymiary jego kulminacji wynoszą 190 x 50 m. Południowa, wyższa partia o wymiarach 110 x 50 m oddzielona jest od pozostałej części sztucznym uskokiem. Właśnie ta partia nosząca ślady właściwej osady obronnej została w 90 % zmieszana przez głęboki wkop świerwi.

Wykopy założono na odcinkach na południu i północy grodziska /stan. la/ oraz na pozostałej partii wzniesienia /stan. lb/. Rozkopane 3,5 ara. Na całym obiekcie stwierdzono trzy poziomy osadnicze: 1. wczesne i środkowolatęnski, 2. późnelatęnski i wczesnonowski, 3. niktłe ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego. Pierwszy poziom pochodzi z czasów założenia i funkcjonowania właściwego osiedla obronnego na stan. la. Odkryte ślady umocnień przekładkowych na krawędzi grodziska i niesbyt intensywną warstwę osadniczą zachowanych odcinków majdanu. Na stan. lb nie stwierdzono materiałów z tego czasu. Drugi poziom stanowią ślady osady pozbawionej umocnień na krawędzi majdanu, jednak odkryte ślady płotu cząstokowego u podnóża uskołu, mimo trudności w datowaniu tegoż, wskazują, że może zapewne łączyć z omawianym poziomem typową na terenach bałtyjskich konstrukcję obronną w postaci cząstokozu i palisad na sztachach. Warstwa kulturowa drugiego poziomu ma średnią grubość od 0,60 m do 2 m.

Stwierdzono na krawędziach majdanu, a nawet częściowo na sztach ślady kilku faz zabudowy, paleniska i jamy. Bogaty materiał ceramiczny reprezentuje formy typowe dla III i IV fazy kultury kurhanów mehedniebałtyjskich. W rejonie jednego z palenisk i w najbliższym jego otoczeniu odkryto 82 ułamki glinianych form odlewniczych do produkcji masyjników, brzoślet i siekierok s brązu, tygielki odlewnicze i ułamki dysz do miechów. Wśród ceramiki IV fazy występują formy znane dotąd jedynie z grobów Półwyspu Sambijskiego i dobrze datowane tam na okres późnelatęnski, są to masyżnia o płaskim dnem zdobione techniką punktową o motywach geometrycznych i figuralnych. Kilka fragmentów ceramiki oraz profilowany nóż żelazny typowe dla I w. n.e. pozwalają na ten czas określić moment opuszczenia osady.

Osadnictwo, zapewne na niewielką skalę, powróciło tu dopiero w XII-XIII w., o czym świadczą kilkanaście ułamków naczyń wykonanych na kole garncarskim.

Osiedle w Tarławkach jest pierwszą badaną osadą z okresu późno-lateńskiego na ziemiach pruskich. Badania te rzucają nowe światło na niejasny detąd przebieg wydarzeń kulturowych i osadniczych na przełomie er.

WARSZAWA-ZERZEN
Stanowisko 4

Zespół Badań nad Polskim Średniowieczem Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej, Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie

Badania prowadziła dr Teresa Wągrsynowicz oraz mgr Ewa Kowalewska. Finansował Zakład Badań Polskiego Średniowiecza UW. Czwarty sezon badań. Cmentarzysko kultury grobów klossowych, osady kultury trzcinińskiej i łuszyckiej.

Celem prac było stwierdzenie, czy cmentarzysko kultury grobów klossowych oraz osadnictwo kultury trzcinińskiej i łuszyckiej występują nadal w niebadanych detąd partiach nieusytu. Przekopano obszar o powierzchni 350 m², natrafiając na jeden tylko grób /jamowy, Nr 44/. W południowo-wschodniej części terenu zanotowane obecność nikłej warstwy kulturowej zawierającej ceramikę trzcinińską i łuszycką, rozciągającą się do ścian, przędliki i kości zwierzęce. Natrafiono także na ślady palenisk i jam /ostatni Nr kolejny 37/ z ubogim inwentarzem ceramicznym.

Obiekty wszystkich trzech kultur występowały na tych samych odcinkach terenu, zaś warstwa kulturowa zawierała materiał przemieszany. Sądzić należy, że południowa granica cmentarzyska została już uchwycona, natomiast zasięgi przestrzenne osady trzcinińskiej i łuszyckiej nie są dotychczas znane.

WŁODZIEWO, pow. Śleszczynek
Stanowisko 1

Muzeum Ziemi Złotowskiej w Złotowie

Badania prowadził mgr Marian Sikora. Finansowało Muzeum Ziemi Złotowskiej. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko kultury pomorskiej - okres lateński.

Miejsce, na którym dokonano odkrycia położone jest po lewej